

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan lausunto koskien Veljekset Karjalainen Oy:n valitusta lautakunnan antamasta päätöksestä

ASIA

Veljekset Karjalainen Oy:n valitus Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan päätöksestä 12.6.2023 § 55 koskien hallintopakkopäätöksessä (4.2.2021 § 10) päävelvoitteiden a ja b tehosteeksi asetettujen uhkasakkojen tuomitsemista maksuun. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden diaarinumero 995/03.04.04.19/2023.

LAUSUNTO

Veljekset Karjalainen Oy:n valitus kokonaisuudessaan on hylättävä perusteettomana.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Veljekset Karjalainen Oy on valituksessaan vaatinut ensisijaisesti Pohjois-Suomen hallinto-oikeutta kumoamaan sille velvoitteiden tehosteeksi asetetun uhkasakon. Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta on tehnyt uhkasakkojen asettamispäätöksen 4.2.2021 (§ 10). Kyseisen päätöksen muutoksenhaku-aika on päättynyt 17.3.2021. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden toimittaman todistuksen mukaan päätös on lainvoimainen.

Vaatimuksensa perusteena Veljekset Karjalainen Oy on esittänyt, ettei sillä ole omistuksessaan tai hallinnassaan riittäviä alueita toimintansa harjoittamisessa tarvittavien koneiden ja materiaalien säilytykseen. Yhtiö on katsonut tämän olevan pätevä syy asetettujen velvoitteiden noudattamatta jättämiselle. Veljekset Karjalainen Oy:n näkemyksen mukaan uhkasakon tuomitseminen on kohtuutonta, koska Pelkosenniemen kunta ei ole neuvotteluista huolimatta vuokrannut tai myynyt yhtiölle sopivaa määrää alaa toiminnan harjoittamiseen, ja on näin yhtiön näkemyksen mukaan myötävaikuttanut siihen, ettei velvoitteiden kohteena olevia materiaaleja ole siirretty.

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta näkee, että yhtiön käytössä olevien alueiden puute ei voi olla oikeutus Veljekset Karjalainen Oy:n roskaamistoiminnalle ja perusteltu syy asetettujen velvoitteiden noudattamatta jättämiselle. Lisäksi Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta toteaa, ettei sillä tai Pelkosenniemen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena aiemmin toimineella Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunnalla ole toimivaltaa Pelkosenniemen kunnan maankäyttöön, eikä se ota siihen näin ollen kantaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimivan ympäristöterveyslautakunnan toiminta on ja tulee olla sen viranomaisluonteesta johtuen muusta kuntatoiminnasta riippumatonta.

Jätelain (646/2011) 72 §:n roskaamiskiellon mukaan *(y)mpäristöön ei saa jättää jätettä, hylätä konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä eikä päästä ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaaraa tai muuta niihin rinnastettavaa vaaraa tai haittaa (roskaamiskiello)*. Hallituksen esityksessä jätelaiksi

(199/2010) todetaan roskaamiskiellosta seuraavaa: *(y)mppäristöön ei saisi jättää jätettä, eikä hylätä konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä. Säännöstä sovellettaisiin siten myös sellaiseen esineeseen ja aineeseen, joka ei kiistatta ole jätettä, mutta joka sen kunnan, huolenpidon puutteen tai sijaintipaikan perusteella voidaan päätellä hylätyksi tai käytöstä poistetuksi. Myöskään ainetta, sen olomuodosta riippumatta, ei saisi päästää ympäristöön. Jotta jätteen tai esineen jättäminen tai aineen päästäminen ympäristöön olisi roskaamista, edellyttäisi se säännöksessä mainittua seurausta, joita olisivat epäsiisteys, maiseman rumentuminen, viihtyisyyden väheneminen, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaara tai muu niihin rinnastettava vaara tai haitta. Seurausten todentamiseen ei ole objektiivisia kriteerejä, vaan esimerkiksi epäsiisteysdeksi, maiseman rumentumiseksi tai viihtyisyyden vähenemiseksi katsottaisiin sellaiset seuraukset, jotka yleisesti koettaisiin häiritseviksi.*

Veljekset Karjalainen Oy on varastoitunut siivousvelvoitteen a) alaisia puretun teollisuushallin osia kiinteistöllä Keskipyhä (583-403-1-222) vuodesta 2009. Kiinteistön Keskipyhä siivoamiseen on kehoitettu ensimmäisen kerran maa-aineslupien valvonnan yhteydessä vuonna 2010. Hallin osat on purettaessa poistettu käytöstä, eikä Veljekset Karjalainen Oy ole hyödyntänyt niitä ottamalla niitä uudelleen käyttöön tai esittänyt uskottavaa suunnitelmaa niiden jatkokäytöstä. Kuten alueelle tehtyjen tarkastuskertomusten valokuvista voi nähdä valtaosa varastoitavista esineistä on jäänyt alueelle kasvaneen puuston keskelle. Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan näkemyksen mukaan huomattavan pitkä varastointiaika, hyödyntämisen epävarmuus ja huolenpidon puute huomioiden on perusteltua päätellä esineet käytöstä poistetuiksi.

Veljekset Karjalainen Oy:n viimeisin maa-aineslupa kiinteistölle Keskipyhä on päättynyt 28.8.2018. Kyseisen luvan ottoalueen lupapäätöksen mukaiset maisemointitoimeenpiteet ovat kesken. Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta on 10.2.2023 antamallaan päätöksellä määrännyt Veljekset Karjalainen Oy:n suorittamaan loppuun alueen maisemoinnin maa-aineslupapäätöksen mukaisesti. Alueella harjoitettava varastointi haittaa maisemointitöiden loppuunsaattamista. Ottoalueella on varastoitu velvoitteen b) alaisia käytettyjä putkisiltoja ja betonielementtejä vuodesta 2016. Rakenteet on alkuperäisistä käyttökohteista purettaessa poistettu käytöstä eikä niitä ole otettu uudelleen käyttöön. Jäteluonteen arvioinnissa, esimerkiksi kaivettujen maa-ainesten kohdalla, huomioidaan muun muassa varastointiajan pituus sekä jatkokäytön suunnitelmallisuus ja sen varmuus. Veljekset Karjalainen Oy ei ole Pelkosenniemen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle antamissaan selvityksissä esittänyt minkäänlaista suunnitelmaa tai aikataulua esineiden jatkokäytölle. Pitkä varastointiaika, hyödyntämisen epävarmuus ja sijaintipaikka huomioiden esineet on tulkittava jätteeksi.

Siivousvelvoitteiden alaiset esineet on valokuvin yksilöity Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunnan päätöksen 12.6.2023 § 55 liitteessä 7. Veljekset Karjalainen Oy:tä ei ole velvoitettu siivomaan kiinteistöltä Keskipyhä maanomistajan sinne varastoimaa purkubetonia kuten muutoksenhakijan valituksessa annetaan ymmärtää. Selvytyden vuoksi Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta kuitenkin toteaa, että siivousvelvoitteiden asettamispäätöksen jälkeen Veljekset Karjalainen Oy on koonnut kiinteistölle Keskipyhä lisää jätelain mukaista jätettä ja käyttänyt aluetta jätteen käsittelyyn ilman toiminnan edellyttämää ympäristölupaa. Kyseinen asia on Pelkosenniemen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsittelyssä. Lisäksi yhtiö käyttää aluetta koneiden ja laitteiden varastointiin.

Alue jolle kiinteistö Keskipyhä sijoittuu, on kaavoitettu Pyhä-Luosto-yleiskaavan osa-alue 6 (Pyhäjärven kylän alue) merkinnällä EO/V ja (RA). Kaava on hyväksytty Pelkosenniemen kunnanvaltuustossa 31.5.2017 § 30.

Merkintä EO/V tarkoittaa maa-ainesten ottoaluetta ja siihen liittyvä määräys kuuluu seuraavasti: Maa-ainesten ottoalue, joka ottamisen päätyttyä maisemoidaan ja istutetaan lähiympäristöön sopeutuvaksi virkistysalueeksi. Alueella sijaitseva törmäpääskykolonia tulee säilyttää maisemoinnin yhteydessä. Merkitä (RA) tarkoittaa yhdyskuntarakenteen mahdollista laajenemisaluetta ja siihen liittyvä määräys kuuluu seuraavasti: Alueen rakentaminen edellyttää uuden yleiskaavan tai asemakaavan laatimista alueen nykyisen käyttötarkoituksen päättyessä.

Kiinteistö Keskipyhä sijaitsee lähellä vapaa-ajan ja vakituista asutusta. Varastointiin käytettävä ottoalue sijaitsee läheisille vapaa-ajan ja vakituisen asutuksen kiinteistöille kulkevan tien vieressä. Siivousveloitteen alaisia esineitä on varastoituna molemmin puolin tietä. Pelkosenniemen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle on tullut aluetta koskien useita häiriöilmoituksia liittyen maisemoimattoman maa-ainesalueen ja varastoinnin aiheuttamaan maisemahaittaan. Yleisesti maisemoimatonta maa-ainesaluetta tai rakennustarvikkeiden ulko-varastointia ei pidetä viihtyisän näköisenä. Siten esineiden varastoinnista aiheutuu roskaamiskiellossa mainittu seuraus. Maiseman rumentumista ja viihtyisyyden vähentymistä tulee verrata siihen, että alue on kaavoitettu maa-ainesten oton jälkeen virkistysalueeksi.

Ennen uhkasakon tuomitsemista ympäristöterveyslautakunta on varannut Veljekset Karjalainen Oy:lle uhkasakkolain 22 §:n mukaisesti mahdollisuuden antaa asiassa kirjallinen selitys. Yhtiö ei ole tuohon asianomaisen kuulemiseen 21.11.2022 antamassaan vastineessa tuonut esiin heikentynyttä maksukykyään, mihin se nyt valituksessaan vetoaa uhkasakon kohtuullistamiseksi.

Ympäristöterveyslautakunnalle 21.1.2022 antamassaan selityksessä Veljekset Karjalainen Oy ilmoitti siivonneensa kiinteistöltä Keskipyhä jätteiksi katsomansa materiaalit. Ennen uhkasakon tuomitsemispäätöstä tehdyllä tarkastuksella ei kuitenkaan havaittu, että siivousveloitteiden alaisia esineitä olisi viety pois kiinteistöltä.

Veljekset Karjalainen Oy on valituksessaan katsonut uhkasakon tuomitsemisen täysimääräisenä kohtuuttomaksi asian pitkän käsittelyajan vuoksi. Veljekset Karjalainen Oy:lle on annettu samoja esineitä koskien siivousmääräys 30.10.2018 § 64 kohta 2, jonka määräaika oli 31.12.2019. Tuolloin asetetun uhkasakon tuomitsemista koskevan kuulemisen yhteydessä yhtiö on pyytänyt lisää aikaa määräyksen noudattamiseksi vuoden 2021 loppuun saakka vedoten siihen, ettei sillä ollut käytettävissään teollisuushallin pystyttämiseen vaadittavaa määrää alaa. Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta myönsi lisää aikaa ja muutti 4.2.2021 (§ 10) siivousmääräystä siten, että veloitteen a mukaisten jätteiden siivoamisen määräajaksi annettiin 31.12.2021 ja veloitteen b mukaisten jätteiden osalta määräajaksi annettiin 31.8.2021. Yhtiön näkemystä tuomion kohtuuttomuudesta ei voida pitää perusteltuna, koska veloitteiden noudattamiselle on myönnetty sen pyytämä lisää aika. Pelkosenniemen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja asiaa valmistelleet viranhaltijat ovat vaihtuneet uhkasakon asettamispäätöksen jälkeen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on kuitenkin edennyt hallintopakkoprosessissa uhkasakkolain mukaisia määräaikoja noudattaen.

Muutoksenhakijan vaatimukseen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta toteaa, että Pelkosenniemen kunta ei ole asianosainen käsiteltävässä asiassa, joten vaadituille korvauksille ei ole perusteita.